

Hälsa- och sjukvårdspolitiska avdelningen
Johan Palm
johan.palm@regionjh.se

Regionstyrelsen
RS/684/2020
2023-11-14

Utredning för implementering FN:s urfolksdeklaration

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen beslutade i november 2020 att Region Jämtland Härjedalen skulle genomföra en utredning av vad det skulle innebära om regionen beslutade att implementera hela eller delar av FN:s urfolksdeklaration. Regiondirektören fick i uppdrag att söka formerna för utredningen (RS/684/2020).

Ett utredningsarbete har pågått från februari 2021 till februari 2022. Utredningen redogör för vad som blir *földerna* av att Regionen implementerar de rättigheter i Urfolksdeklarationen som är av betydelse för Regionens beslutsfattande och verksamheter. Utredningens förslag tar sin utgångspunkt i rätten till självbestämmande, rätten till hälsa, rättigheter till land, vatten och naturresurser samt språkliga och kulturella rättigheter.

Förslagen i utredningen innebär i korthet att Region Jämtland Härjedalen bör öka samiskt inflytande genom inrättande av ett samiskt självbestämmandeorgan, en samisk folkförsamling. Detta organ skulle då kunna ta fram egna beslutspositioner i frågor av betydelse för urfolket samerna inom ramen för regionens ansvarsområde. De skulle också enligt förslaget ha rätt att delta i ärendeberedningen på sätt som ger urfolket samerna en reell möjlighet att inverka på beslutet. När beredningen är avslutad ska den offentliga institutionen enligt förslaget besluta ensam.

För identifiering av samiska frågor, ärendeberedning och beslutsöverläggningar föreslås det i utredningen att regionstaben ska rekrytera tjänstepersoner till en funktion för samiska frågor som bistår Region Jämtland Härjedalens förtroendevalda och organisation i arbetet med att genomföra samiskt självbestämmande inom regionens ansvarsområde. Också till den samiska folkförsamlingen behöver tjänstepersoner rekryteras.

I tillägg till utredningen har ett förslag till en Färdplan för införande av hur Regionen kan gå till väga för att implementera rättigheterna i urfolksdeklarationen tagits fram.

Under utredningsarbetet har nära dialog förts med regionens samiska samråd, samtliga regionledningsgrupper och med de förtroendevalda. Vidare har en workshop genomförts med regionfullmäktige i februari 2022. Under våren 2023 har också dialog genomförts med det samiska samhället. Samebyar, sameföreningar, sametingspolitiker samt Sametingets ledningsgrupp har bjudits in till dialogmöten. Slutligen har under 2023 dialog genomförts med samiska strateger/samordnare i kommunerna i Jämtlands län samt med några politiska företrädare för kommunerna. I samtliga dialogmöten har det

samiska samhället mött utredningens förslag med positiva reaktioner och man är införstådd med att det krävs ett stort engagemang från det samiska samhället.

Riksdagen har under arbetet med Urfolksrättsutredningen beslutat om en ny lag (2022:66) om en konsultationsordning i frågor som rör det samiska folket. Syftet är att främja det samiska folkets inflytande över sina angelägenheter. Konsultationsordningen införs för kommuner och regioner fr o m 1 mars 2024.

Konsultationsordningen innebär kort att myndigheter, regioner och kommuner blir skyldiga att konsultera företrädare för det samiska folket innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för urfolket samerna. Huvudprincipen är att Sametinget ska konsulteras i ett ärende som företrädare för det samiska folket. Om ärendet kan få särskild betydelse för en sameby ska även samebyn konsulteras. Om ärendet kan få särskild betydelse för en samisk organisation med hänsyn till dess ändamål enligt stadgarna och organisationen anmält intresse av att delta i konsultationer, ska även organisationen konsulteras.

Det finns ett behov av att se på hur konsultationsordningen kan hanteras och tillämpas på regional nivå. Detta behöver ske i samverkan med kommunerna i regionen, de samiska organisationerna samt med staten som ställt krav på att konsultationer ska genomföras.

Utifrån att samtliga kommuner och regionen kommer att omfattas av konsultationsordningens krav har frågan väckts från ett par kommuner ifall det skulle vara möjligt att hitta en samverkan där regionen och kommunerna gemensamt hanteras arbetet med konsultation i frågor som rör det samiska folket.

Utifrån det föreslås att Regiondirektören får i uppdrag att i dialog med kommunerna och de samiska organisationerna samtala med Sametinget och staten hur lagen om Konsultation i frågor som rör det samiska folket kan utvecklas på regional nivå. Uppdraget går i linje med de uppdrag och målsättningar som finns i Regionplanen 2024. En del i uppdraget innebär att föra dialog om en gemensam lösning för både kommunerna i länet och regionen.

Urfolksrättsutredningen utgör ett underlag i det arbetet. Då en regional lösning för konsultation i frågor som rör det samiska folket, kan komma att innebära ökade kostnader behöver det redovisas särskilt innan några beslut fattas. Även staten lyfter att eventuellt ökade kostnader bör följas upp och här behöver regionen delta för att synliggöra eventuella ekonomiska aspekter av konsultationsordningen.

Regiondirektörens förslag

1. Utredning för implementering av FN:s urfolksdeklaration godkänns.
2. Regiondirektören får i uppdrag att i dialog med kommunerna och de samiska organisationerna samtala med Sametinget och staten hur lagen om Konsultation i frågor som rör det samiska folket kan utvecklas på regional nivå.

I tjänsten

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Johan Palm
Avdelningschef Hälsa- och
sjukvårdspolitiska avdelningen

Utdrag till

Avdelningschef Hälsa- och sjukvårdspolitiska avdelningen

Enhetschef Folkhälsoenheten

Strateg samiska frågor